

61). Cf. alem. ant. *sou* 'saba', scr. *savâb* 'fermentació del soma, l'ambrosia dels immortals'; i una munió de derivats: SAVARA > fr. *Sèvre*, *Saave*, afl. de l'Elba etc.⁵

Noms secundaris posttopònims: *Can Sau* de l'An-glada, te. Orís (XII, 151, 156); *Roca d'en Sau*, a St. Boi de Lluçanès, a la sortida del poble (XLVI, 154.41).

És dubtós, o més aviat improbable, que tingui el mateix o semblant origen el nom del poble de SAUS,¹⁰ a l'Empordà, ja prop del Ter, uns 25 k. NE. de Girona i a uns 15 NO. de Torroella de Montgrí. Però cal provar què hi ha en aquesta aparença.

PRON.: *sâus*, a L'Armentera, Casac. 1920.

MENCIONS ANT. 1316: «in loco et parr. de *Sau-libus*» es redimí el bovatge a Magaulí, comte d'Empúries (*Esp. Sagr.* XLIV, 307; Monsalv. XVII, 313; Alsius, *Nom.*, 19); 1319: *Ste. Eugenie de Saus*, en homenatge de Dalmau de Creixell com a feudatari del bisbe de Girona; 1362: id. (*Llibre Verd*, Alsius); 1691: id. (Monsalv., 111).

Nom, doncs, que apareix en data molt tardana en la documentació, mentre que els veïns Armentera, Torroella, Vilaür, Ventalló, Foixà etc. es troben des de l'alta E. Mj. Aquest no figura ni tan sols en el cens de 1359: devia ser, doncs, lloc de fundació i creixença tardana. Això és ja una fundada raó per no creure que tingui un origen pre-romà com el de *Sau* (documentat copiosament des del S. x), per més que es pres-tés a veure-hi un possible origen hidronímic la seva³⁰ situació prop de l'estany de Camallera. Però la forma *Saul(ibus)* amb *-l* de la menció més antiga acaba d'obligar-nos a separar-los.

Per altra banda, no deixen de veure's algunes con-nexions versemblants. *Sau* per 'salvat, segur, assegurat'³⁵ (SALVUS) està abundantment documentat com a variant d'aquest adjectiu cat. antic, en Desclot, les *Lleg. Rim. Sevilla*, doc. de 1379, i Cròn. de Jaume I (*DECat* VII, 633a4, 634b22, 635a45, 47, b14): com que això prové d'una reducció de *saul* (SALVUS) aquest ètimon ens explicaria la var. antiga i la moderna: aquest nom es referiria, doncs, a la restauració de les terres en asse-car l'estany: pròpiament *campus saul(l)s*.

O bé vindria d'un NP en -ALD, del tipus germànic, tan divulgat, de *Arnau*, *Gombau* etc., que al principi⁴⁵ sonaven -aul. ANSALD/ÁSALD és ben conegut (Först., 131): en efecte *Ansaldus* es troba en un doc. cat. de 943 (Mas, *NHBna.* IV, 37; cf. Aebischer, *Onom.*, § 21). D'aquí ve el nom del llogaret *Vilarassau* a Bages, agre. al mun. d'Oló: < VILLARE ANSALDI, justament⁵⁰ allí em deien que la gent popular ho abreuja dient *sây*: és que llevant-ne el nom comú *vilar*, quedava *Assau*, amb una *a-* que la gent ha volgut confondre amb la preposició locativa *a*.

La 2a. idea sembla deixar-nos menys explicada la⁵⁵ -s de plural que la 1a. Però el cas és que el nom de *Saus* es repeteix, com el d'una antiga masada del te. de La Pobla de Lillet, doc. en l'a. 1573: SerraV., *Pi-nós Mat.* III, 184, amb l'aclariment que és un nom que li ha sortit bastant ja, en docs. d'allí i de Bagà en⁶⁰

el S. XIV. Llavors admètriem que també aquí i a l'Emp. es digué de primer VILLARE ANSALDS amb la -s del geni-tiu germànic.

Monsalvatje diu que a l'església de *Saus* hi havia el sepulcre d'un guerrer que morí l'a. 1260. Seria per ventura l'epònim?

Tot considerat, aquesta última explicació resulta convincent. I així ho desconnectem definitivament del *Sau* de les Guilleries. Deixem per a l'art. especial, infra, l'examen de la possibilitat que el nom de *Seva*, poble a l'altre cap d'Osona, tingui alguna obscura re-lació amb l'origen de *Sau*.

¹ Supleixo així en lloc de *mulense* del ms., entenent *Molinensis pagus* 'el veral dels molins vora el Ter'. Cf. *Mulinellos*, en el doc. § 25. — ² Aquesta *Roca de Buollo* havia de ser a prop, i estar molt relacio-nada amb «*Roca de Sau*» que el mateix CCandi tro-ba en un doc. de 1290 i il·lustra així: «no era *castell* en l'acc. jurídica de la paraula [vol dir 'castell ter-menat?']; podia, emperò, donar-se-li lo nom de 'for-ça' y també de 'bastida'». El nom *Buollo* també in-triga, en particular per aqueix insòlit *uo*. Com que és el temps de les alternances *ev/ov*: *Ardèvol/Ardòvol*, MALEVOLUS/*Manò(v)ol*, *poixèvol/puixòvol*, *lleure/lloure* etc.: potser està per *BOV-ETÜLU (= BOV-ETUM); cf. *Cascabous*, també afr. amb *Sau* en el doc. de 1247: els BOVES o vaques que pasturen en els cingles de Tavertet, s'hi hauran estimbat man-ta vegada: d'on *casca-bous* 'feridora de bous', i BO-VETULU 'canyet de bous morts'. Cf. la Serra de *Bou-mort* entre Tremp i el Segre. I el Salt de la Vaca, a les cingleres de Roca-sança, sota Penyesaltes de Moi-xeró. — ³ No surt el nom propi en les llistes par-roquials del S. XII, p. p. Pladevall, on només se cita la parr. de *Villa nova* cum suis membris *St. Romani* et *Sto. Petro* [de Castanyadell], n.º 12. — ⁴ Notem que en el doc. de 1109 la coma impresa entre *tor-rent* i *Sau* pot ser errònia: llavors el *torrent Sau* se-ria com el *valle Save* d'aquests tres. — ⁵ Krahe (*Un-sere ält. Flussnamen*, p. 50); Pokorny (*IEW*, 880) hi afegeix encara (probablement amb una -b- baix-llatina) *Sabis* (Bèlgica), *Sabatis*, *Sabatina* (Holder, s. v. *Sava* etc.). Whatmough (*Dial. Anc. Gaul*, 59).

SAÜC

Del llatí tardà SABŪCUS 'saüc', arbret de la família de les caprifoliàcies: *DECat* VII, 717b36-37.

Font de Saüc, NL antic en terme de Centelles, docu-mentat l'any 991: *ipsa fonte qui est ad ipso Saugo* (Col·le. Moreau). *Quer de Saugo*, NL antic que apa-reix documentat en el *Llibre Roig* de Prats de Molló (f.º 80v). *Canal del Saüc*, a Vernet (XXVI, 148.15).

El Saüquer, ravalet al capdamunt del poble de la Torre de les Maçanes (XXXV, 78.7).

Savuquers, partida del terme de Vallcebollera (XXIII, 55.8).

DERIVATS *collectius* (els primers amb sufix -ETUM).